

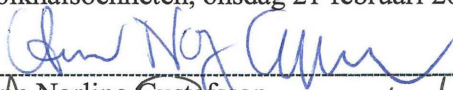
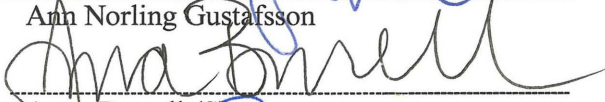
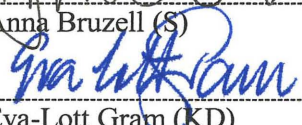
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum: 2018-02-07

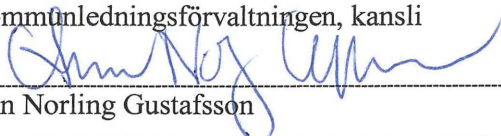
Sida 1

Paragraf nr 1 - 8

Plats och tid	Kommunhuset, Karlsborg, onsdag 7 februari 2018, kl 09.00-12.00	
Beslutande	Anna Bruzell (S) Eva-Lott Gram (KD)	Karlsborgs kommun Östra hälso- och sjukvårdsnämnden
Övriga deltagande	Kjell-Åke Berglund Ann Norling Gustafsson Ann Lindquist Kari Yvonne Lindholm Ann-Charlotte Bjurek Chen Yu Lam	kommunchef, Karlsborgs kommun folkhälsostateg, Avdelning Folkhälsa, Skaraborgsenheten leg arbetsterapeut/handledare, Aktivitetshuset, Karlsborg § 2 specialassistent LSS boende Karlsborg § 2 lärare Mölltorpskolan §6 skolpsykolog Barn- och Elevhälsan §6
Förhindrade	Catarina Davidsson (C) Laila Neck (S) Johan Ahlqvist Magnus Fällström	Karlsborgs kommun Östra hälso- och sjukvårdsnämnden chef, Närhälsans vårdcentral, Karlsborg chef Folk tandvården, Karlsborg
Utses att justera	Eva-Lott Gram (KD)	
Justeringens plats och tid	Folkhälsoenheten, onsdag 21 februari 2018 kl 08.00	
Underskrifter	Sekreterare	 Ann Norling Gustafsson
	Ordförande	 Anna Bruzell (S)
	Justerande	 Eva-Lott Gram (KD)

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ	Folkhälsoenheten	
Sammanträdesdatum	2018-02-07	
Datum för anslags uppsättande	2018-02-21	Datum för anslags nedtagande 2018-03-15
Förvaringsplats för protokollet	Kommunledningsförvaltningen, kansli	
Underskrift	 Ann Norling Gustafsson	

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**Innehållsförteckning**

FHR § 1	Godkännande av dagordning	3
FHR § 2	Information	4
FHR § 3	Föregående protokoll	5
FHR § 4	Verksamhetsberättelse 2017	6
FHR § 5	Projekt Social hållbarhetsplan.....	7
FHR § 6	Hälsofrämjande skolutveckling	8
FHR § 7	Folkhälsoarbete	9
FHR § 8	Meddelande	10

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

EQ

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 1 Godkännande av dagordning**

Dagordningen godkänns.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

EQ

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 2 Information**

Ann Lindquist Kari, legitimerad arbetsterapeut/handledare Aktivitetshuset, Karlsborg och Yvonne Lindholm, specialassistent LSS boende informerar om hur arbetet i projektet "Hälsosam livsstil" inom LSS verksamheten genomförts under 2017 och planerna framåt. Delrapport av projektet för året har delgetts ledamöterna i samband med kallelsen till sammanträdet (bilaga 1).

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 3 Föregående protokoll**

Föregående mötesprotokoll går igenom och läggs till handlingarna.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 4 Verksamhetsberättelse 2017****Folkhälsorådets beslut**

Folkhälsorådet beslutar att verksamhetsberättelse 2017 godkänns.

Sammanfattning

Utifrån den fastställda verksamhetsplanen för 2017 har genomförda insatser följts upp utifrån strategierna. Det övergripande målet är att Karlsborgs kommun är en socialt hållbar kommun. Då goda livsvillkor är grunden för att folkhälsan ska förbättras prioriteras processer under detta strategiska område. Särskilt angeläget är barn och ungas psykiska hälsa och fullföljda studier, därför prioriteras Hälsofrämjande skolutveckling och föräldraskapsstödjande verksamhet. Ett övergripande strategiskt arbete med att ta fram ett underlag för det sociala hållbarhetsarbetet, *Plan för social hållbarhet Karlsborgs kommun, 2019 - 2022*, påbörjades under året. Bokslutet visar ett överskott på 968 kronor.

Verksamhetsberättelsen ska enligt gällande samverkansavtal redovisas till Karlsborgs kommun och Östra hälso- och sjukvårdsnämnden sista februari årligen.

Beslutsunderlag

Förslag till verksamhetsberättelse 2017 (bilaga 2).

Beslutet ska sändas tillKommunstyrelsen
Östra hälso- och sjukvårdsnämnden

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 5 Projekt Social hållbarhetsplan****Sammanfattning**

Kommunfullmäktige har beslutat att Karlsborg ska vara en socialt hållbar kommun. Vid Folkhälsorådets utvecklingsdag den 2 juni 2017 diskuterades hur Karlsborgs kommun kan skapa gemensamma utgångspunkter och arbeta för långsiktiga och prioriterade mål för social hållbarhet. Samstämmighet rådde om att ett strategiskt underlag för arbetet med social hållbarhet bör tas fram, där alla förvaltningar ska vara med. Kommunstyrelsens arbetsutskott antog den 3 oktober 2017 projektplanen *Att ta fram en plan för social hållbarhet, Karlsborgs kommun 2019 – 2022*

Folkhälsostrategen redogör hur arbetet med att ta fram en plan för social hållbarhet fortgår och hur planeringen ser ut. Målet är att ett väl förankrat strategidokument *Plan för social hållbarhet, Karlsborgs kommun 2019 - 2022*, ska antas av kommunfullmäktige senast december 2018 samt att en fungerande arbetsmodell för social hållbarhet har implementerats i kommunen.

Fokus vid folkhälsorådets planerade utvecklingsdag den 30 maj 2018 kommer vara *Plan för social hållbarhet, Karlsborgs kommun 2019 – 2022*.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 6 Hälsofrämjande skolutveckling****Sammanfattning**

I arbetet för inkluderande lärmiljöer har två skolor; Mölltorpskolan och Forsvik friskola, under 2017 börjat använda sig av verktyget *Trivselprogrammet*. Det är en metod som medverkar till ökad fysisk aktivitet, trygghet och struktur på rasterna. Programmet involverar eleverna i arbetet som också fungerar som förebyggande i relation till konflikter, kränkningar och mobbing. Lärare Ann-Charlotte Bjurek och eleverna Tyra, Philip och Elna från Mölltorpskolan informerar om sitt arbete med Trivselprogrammet.

Skolpsykolog Chen Yu Lam redogör om arbetet med extra anpassningar för lärande i skolan samt informerar om projektet psykisk hälsa tillsammans med elever åk 6 - 9 i Karlsborgs kommun.

Folkhälsostrateg Ann Norling Gustafsson informerar om det ANDT-förebyggande tillsammans med skola, elevhälsa och fritidsgård.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 7 Folkhälsoarbete****Folktandvården:**

Magnus Fällström, chef folktandvården Karlsborg meddelar via folkhälsostrategen att arbetet för den övervakade tandborstning i förskolan komma igång under 2018. Magnus ansvarar för att kontakt med förskolechef sker för vidare planering.

Östra hälso- och sjukvårdsnämnden:

Eva-Lott Gram (KD) att Östra hälso- och sjukvårdsnämnden beviljat bidrag till Skaraborgs sjukhus till två "bedömningsbilar", som ska avlasta ambulansverksamheten.

Kommunen

Kommunchef Kjell-Åke Berglund och folkhälsostrateg Ann Norling Gustafsson informerar kort om

- resultatet på medborgarenkäten Kommunens kvalitet i korthet, avsnitt trygghet, som genomfördes hösten 2017.
- barnkonventionsarbetet
- folkhälsoavtalet 2018 - 2021 är påskrivet av både kommun och Östra hälso- och sjukvårdsnämnden.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Folkhälsorådet

Sammanträdesdatum:
2018-02-07**FHR § 8 Meddelande**

Meddelande delges ledamöterna.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Projekt "Hälsosam livsstil" inom LSS, Karlsborgs kommun

Delrapport 2017

Aktivitetshuset och gruppboenden Boken inom LSS startade tillsammans med Folkhälsorådet upp ett projekt för hälsosammare livsstil för personer med funktionsnedsättningar inom dessa verksamheter. Projektet startade våren 2016 och kommer att pågå totalt under tre år till utgången av 2018. Under våren 2017 tillkom gruppboenden Strömmen i detta projekt.

Bakgrund

Projektet har sitt ursprung i den "onödiga" ohälsa som finns hos individer med funktionsnedsättning. I folkhälsoenkäter framkommer att det är tio gånger så vanligt med dålig hälsa bland personer med funktionsnedsättning än hos övrig befolkning. 20 procent av personer med funktionsnedsättning skattar att de har en dålig hälsa, vilket kan jämföras med att det är två procent av befolkningen utan funktionsnedsättning som skattar att de har dålig hälsa. Personer med funktionsnedsättning uppger även att de i större utsträckning är stillasittande, har övervikt/fetma och rökar mer än övrig befolkning. I 2013 års nationella folkhälsoenkät framkom att personer med funktionshinder önskade stöd för att kunna äta mer frukt och grönt, stöd för att öka den fysiska aktiviteten samt stöd för att sluta röka.

Det övergripande nationella folkhälsomålet är att skapa *samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*. Det är särskilt angeläget att folkhälsan förbättras för de grupper i befolkningen som är mest utsatta för ohälsa. Att ha en funktionsnedsättning är inte liktydigt med en försämrad hälsa, men det är en hälsorisk. I verksamhetsplanen för 2017 anges att socialnämnden ska arbeta för att Karlsborg ska vara en *socialt hållbar kommun* och detta innebär att i detta fall att deltagarna ska uppleva livskvalitet och hälsa. Verksamheter inom området funktionsnedsättning har en mycket viktig funktion – att medvetet hjälpa till att skapa förutsättningar och stödja/motivera till goda levnadsvanor.

Målgrupp

Målgrupp för projektet är individer som har biståndsbeviljad insats boende med särskilt stöd och service enligt LSS och daglig verksamhet enligt LSS eller SoL och som önskar stöd och vägledning för att kunna nå ett hälsosammare liv. Under detta år har cirka 15 deltagare kommit i kontakt med projektet och nio av dessa personer bor på gruppboenden Boken respektive Strömmen och sex personer bor tillsammans med närstående eller ensamma.

Arbetet inriktas på att deltagarna ska kunna hitta goda kostvanor och underlätta för deltagarna att kunna ta ett ökat egenansvar för sin hälsa – så att de kan själva påverka och bibehålla god

hälsa. Detta har skett genom matlagningsgrupper med Måltidsmodellen som grund och genom att ha regelbundna aktiviteter med rörelseträning och promenader.

För personalen är syftet med insatserna stödja dem i att utveckla ett professionellt/pedagogiskt förhållningssätt till hälsosamma kostvanor med tanke på ett gott liv och goda levnadsvanor för målgruppen. Sammanlagt har 21 personal inklusive projektledare omfattats av projektet: sexton från gruppboendena, fyra från daglig verksamhet samt enhetschef.

Utbildning

Kompetenshöjning, inspiration och utbildnings insatser för personal

Föreläsning 2017-01-31, halv dag: **Mat och måltider vid funktionsnedsättning** av Lena Ljungkrona-Falk, leg. dietist. 10 personer exklusive projektledare deltog varav 2 personal från daglig verksamhet och 8 personer från gruppboendet Boken.

Föreläsning 2017-08-29, halv dag: **Fysisk aktivitet**. Föreläsare var Anna Sundström, Hälsoutvecklare/Kundrådgivare Previa. Till denna föreläsning kom tio personer exklusive projektledare, sex personal från Boken, en från Strömmen samt tre från daglig verksamhet.

Inspiration för deltagare tillsammans med personal

2017-05-29: **Sapere – öppna dina sinnen för mat**. En inspiration till att skapa nyfikenhet och att vilja och våga smaka olika typer av livsmedel och maträtter. Inspiratör var Cecilia Sassa Corin, Matkonsult Hushållningssällskapet Väst. Denna inspiration var för Aktivitetshusets deltagare på förmiddagen och på eftermiddagen var det för Sjumila gruppen och Café. På förmiddagen deltog sju deltagare, sex personal från gruppboenden Boken, en personlig assistent och två personal från Aktivitetshuset (1 ordinarie och 1 vikarie). På eftermiddagen deltog fyra deltagare, en personlig assistent, en personal från Strömmen samt två personal från Sjumilagruppern/Café Haganäset (1 ordinarie och 1 vikarie).

2017-10-19: **Mat och medicin från naturen – en dag i skogen**. Detta var en inspirationsdag kring hur vi kan kombinera naturupplevelser med enklare matlagning. Till detta tillfälle var deltagare och personal från Aktivitetshuset och personal från boenden inbjudna. Sju deltagare, fyra personal från Boken, två personal från Strömmen, en personlig assistent samt en elev från vård- och omsorgsutbildningen deltog denna halvdag.

2107-10-26: **Mat och medicin från naturen – en dag i skogen**. Detta var en inspirationsdag kring hur vi kan kombinera naturupplevelser med enklare matlagning. Till detta tillfälle var deltagare och personal från Café Haganäset, Sjumilagruppern samt personal från boenden

inbjudna. Sex deltagare, en personal från Café Haganäset, en boendepersonal från Strömmen samt en personlig assistent deltog vid denna halvdag.

Genomförande

Kost

Aktivitetshuset och Sjumila gruppen har haft en matlagningsgrupp var på onsdagar med olika fokus. Aktivitetshuset har arbetat efter Livsmedelsverkets Måltidsmodell samt använt *appen MatGlad* som inspiration och som ett pedagogiskt hjälpmedel vid matlagning. Fokus har lagts på att visa på bra alternativ och att måltiden även ska kunna tillagas av deltagarna i sitt hem - med eller utan stöttning, att handla ekologiskt, svensk producerat samt att skapa medvetenhet om att kunna välja alternativ samt att minska matsvinn. Aktivitetshuset har på *tallrikarna* markerat upp tallriksmodellen med dess tre delar för grönsaker, potatis/pasta samt kött/fisk. Utgångspunkten är för en person som är mindre fysisk aktiv. Detta med syfte för att underlätta att ta lagom portioner.

Under våren serverades smakprov på olika *nyttiga frukostalternativ* varje torsdag vid morgonsamlingen på Aktivitetshuset. Detta förslag kom från deltagarna själva.

Under hösten togs kontakt med köket Haganäset som levererar maten, att på försök servera *frukt till efterrätt* istället för den erbjudna efterrätten som oftast är någon form av kräm. Försöket utvärderades efter två månader och deltagarna bestämde själva att frukt är bra som efterrätt och att de önskar frukt som efterrätt måndag och tisdagar tills vidare.

Sjumilagruppen använder sig av appen MatGlad kombinerat med andra recept. Man har även lagat matlådor som deltagarna kan köpa med sig hem.

Café Haganäset *bakar nyttiga bars* med frukter och nötter i samt mjölk- och mjölkfria fika produkter i mindre skala. Cafét bakar en sorts *grövre bröd* vilket man använder sig av och gör smörgåsar till fika när gruppen "Hund för alla" kommer på tisdag förmiddag och fikar efter hundvandringen i samhället.

Gruppboenden Boken och Strömmen använder appen MatGlad i varierande grad när planering ska ske för de boendes måltider.

Rörelse

Både Aktivitetshuset och Sjumila gruppen har i sitt veckoschema regelbundna promenadtider cirka två gånger per vecka samt en tid per vecka för rörelseträning i arbetsterapins respektive sjukgymnastikens lokaler. Tillfällen till vardagsmotion tas exempelvis gå i trappor istället för att åka hiss, gå ärenden.

Information

Folkhälsoplanerare Ann Norling Gustavsson och Ann Lindquist Kari har varit med på APT på respektive enhet under våren och gett information om projektet och dess syfte.

Projekt "Hälsosam livsstil" finns med som en punkt på Aktivitetshusets APT.

RS AB

Tre pärmar av **"Sockerpärm - Det dolda sockret"** har beställts och lämnats ut till gruppboenden Boken, Strömmen och Aktivitetshuset. Pärmarna innehåller ett antal vanliga matvaror och information kring sockerintaget räknat i sockerbitar i dessa livsmedel.

Möten

Projektgruppen har träffats sju gånger under året, enhetschef har deltagit vid ett av dessa möten.

Utvärdering

Deltagarna är positiva till det hälsosamma arbetssättet, att pröva nya alternativ, smaker i både matlagning, mellanmål och smoothies. Medvetenheten att titta på olika märkningar som finns på varor och göra det vid inköp av matvaror till den gemensamma matlagningen har ökat jämfört med starten. Detta bidrar till att deltagarna själva, med stöttning, är aktiva till att förbättra sina levnadsvanor genom att kunna vilja/förstå/göra hälsosammare val.

De olika grupperna, Aktivitetshuset, Sjumila gruppen, Café Haganäset samt gruppboenden Boken och Strömmen har kommit olika långt i sin medvetenhet att kunna stödja deltagarnas kostvanor ur ett hälsosamt perspektiv och detta beror mycket på förhållningssätt, arbetssätt, motivation och engagemang hos berörda personal. Det visar på implementeringens svåra konst och att det tar tid när exempelvis personal inte har ett gemensamt professionellt förhållningssätt i att stödja deltagarna till hälsosam kost- och rörelsevanor. För att det ska bli ett naturligt arbetssätt i verksamheterna krävs kontinuerlig stöttning och engagemang från ledning så att motivation och engagemang skapas och kan hållas levande.

Personal är intresserade och engagerade till en viss gräns men när det kommer in nya arbetsmoment, nytt/förändrat förhållningssätt visar det sig att alla inte är så förändringsbenägna, tyvärr. Detta visar att det måste finnas drivande personer i vardera grupper som är engagerad och tror på sakfrågan och vågar/orka driva, motivera, engagera arbetet framåt både i den egna arbetsgruppen och vidare till ledning.

Fördelen är att det är en relativt stabil personalgrupp inom verksamheterna och återkommande vikarier så det innebär att alla har fått och får en gemensam kunskapsgrund med både teoretisk och praktisk innehåll att arbeta utefter.

EQ

Verksamhetsberättelse 2017

Folkhälsorådet Karlsborgs kommun

ESG AB

Innehållsförteckning

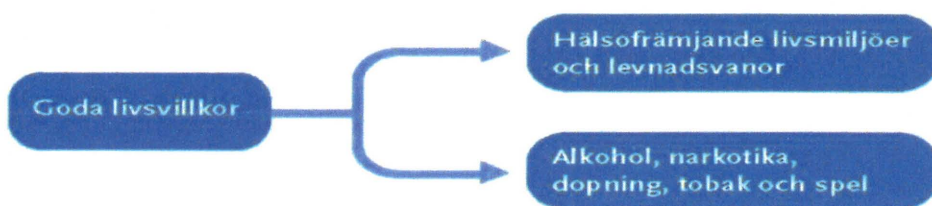
Karlsborg ska vara en socialt hållbar kommun	3
Karlsborgs folkhälsoråd	3
Övergripande strategiskt utvecklingsarbete	3
Goda livsvillkor	4
Stödja processen och arbete kring utveckling av föräldraskapsstöd 0-18 år	4
Stödja processen Hälsofrämjande skolutveckling för att främja fullföljda studier	4
Stödja processer som skapar förutsättningar för delaktighet och inflytande	5
Stödja processer som skapar förutsättningar för ett hälsosamt åldrande.....	5
Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor	6
Stödja arbete och processer som främjar trygga och goda uppväxtvillkor på fritiden genom hälsofrämjande livsmiljöer	6
Stödja processer som främjar fysisk aktivitet och goda matvanor	6
Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel	6
Övrigt utvecklingsarbete	6
Årets resultat	7

Karlsborg ska vara en socialt hållbar kommun

Folkhälsoarbete handlar om att med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser åstadkomma en god och jämlik hälsa för hela befolkningen. Karlsborgs kommun och Östra hälso- och sjukvårdsnämnden samverkar i ett lokalt folkhälsoråd. Samverkan regleras i ett avtal vars syfte är att utveckla det lokala folkhälsoarbetet. Folkhälsorådets roll är att stödja, utveckla och samordna det lokala folkhälsoarbetet samt verka för att folkhälsofrågorna integreras i förvaltningarnas verksamhet.

Det övergripande målet för folkhälsoarbetet är i att *Karlsborg ska vara en socialt hållbar kommun* och återfinns i kommunens styrkort. Utgångspunkt för målet har varit kommunens *Vision 2020* och *Strategisk plan för folkhälsoarbete* i Skaraborg med det övergripande målet att invånarna i Skaraborg ska ha bäst hälsa i Sverige år 2020.

Det övergripande nationella folkhälsomålet är *att skapa sambälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*. Till målet finns elva målområden som har delats in i tre strategiska områden för att ge ett helhetsperspektiv. Dessa strategiska områden är:

Föreliggande verksamhetsberättelse bygger på de strategier som är antagna i folkhälsoplanen 2017. Under varje strategi redogörs för det folkhälsoarbete som folkhälsorådet initierat, samordnat eller medverkat i samt olika processer som folkhälsostrategien arbetat med. Några processer berör flera strategiska områden men redovisas enbart under ett av dem.

Karlsborgs folkhälsoråd

Folkhälsorådets ledamöter representerar Östra hälso- och sjukvårdsnämnden och kommunstyrelsen Karlsborgs kommun. Rådet består också av kommunchef, chef för Närhälsan och klinikchef Folk tandvården samt folkhälsostrateg. Rådet har haft tre prokollförda sammanträden under 2017.

Sammansättning under året såg ut på följande sätt:

Anna Bruzell (S), ordförande folkhälsorådet, ledamot kommunstyrelsen Karlsborgs kommun

Eva-Lott Gram (KD), vice ordförande folkhälsorådet, andre vice ordförande Östra hälso- och sjukvårdsnämnden

Catarina Davidsson (C), ledamot folkhälsorådet, ledamot kommunstyrelsen Karlsborgs kommun

Laila Neck (S), ledamot folkhälsorådet, ersättare Östra hälso- och sjukvårdsnämnden

Johan Ahlquist, vårdcentralchef

Magnus Fällström, klinikchef folk tandvården

Kjell-Åke Berglund, kommunchef

Ann Norling Gustafsson, folkhälsostrateg

Övergripande strategiskt utvecklingsarbete

I linje med det lokala folkhälsoavtalet genomfördes i början av juni en utvecklingsdag i folkhälsofrågor. Kallade till dagen var folkhälsorådet, kommunstyrelsens arbetsutskott och presidiet i samtliga nämnder. Under dagen diskuterades hur Karlsborgs kommun kan skapa gemensamma utgångspunkter och arbeta för långsiktiga och prioriterade mål för social hållbarhet. Samstämmighet rådde om att ett strategiskt underlag för arbetet med social hållbarhet bör tas fram, där alla förvaltningar ska vara med. Under sommaren och början av hösten utarbetades en projektplan *Att ta fram en plan för social hållbarhet, Karlsborgs kommun 2019 – 2022*, som antogs av kommunstyrelsens arbetsutskott den 3 oktober 2017. Under en fokuserad tid ska förvaltningar och nämnder gemensamt ta fram och analysera utmaningar i arbetet för social hållbarhet samt utifrån dessa synliggöra, prioritera och konkretisera långsiktiga folkhälsosatsningar inom sitt ansvarsområde. Plan för social hållbarhet ska ses som en del i arbetet för att uppnå - *Vision 2020* - samt kommunfullmäktiges mål om en *socialt hållbar kommun*. Det färdigställda dokumentet planeras antas av kommunfullmäktige i slutet av 2018.

Uppföljning av kommunens folkhälsoarbete sker genom framtagandet av *Välfärdsnyckeltal – folkhälsa* för kommunen. Välfärdsnyckeltalen tar sin utgångspunkt från det nationella folkhälsomålet med dess elva målområden. Nyckeltalen ger en bild av kommuninvånarnas livsvillkor och levnadsvanor, vilket ger signaler om behovet av hälsofrämjande och förebyggande insatser i kommunen. Valda delar av *välfärdsnyckeltal – folkhälsa* återfinns i kommunens årsredovisning för 2017.

Goda livsvillkor

Goda livsvillkor är grunden för att folkhälsan ska förbättras. Med goda livsvillkor kan människor lättare göra egna val som främjar hälsan. Därför har processer under detta strategiska område varit prioriterade. Särskilt angeläget är barn och ungas psykiska hälsa och fullföljda studier därför prioriteras Hälsofrämjande skolutveckling och föräldraskapsstödande verksamhet.

Stödja processen och arbete kring utveckling av föräldraskapsstöd 0 - 18 år

Utgångspunkten för utvecklingen av arbetet med att stödja barn och ungdomar samt deras föräldrar är den *Nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd - en vinst för alla* som regeringen tog fram 2009. Syftet med arbetet är att skapa förutsättningar för bra uppväxtvillkor genom att erbjuda föräldrar kontinuerlig stöttning under barnens uppväxttid. Målet är att **alla** föräldrar och barn ska erbjudas stöd. Folkhälsorådet har fortsatt att stödja processen med utvecklingen av den föräldraskapsstödande verksamheten vid Barn- och Elevhälsan. En process där Folkvandvärden (FTV) blir den femte samverkanspartner i familjecentralen (FC) inleddes under 2016 (läs nedan).

Sedan 2015 har kommunen en samverkan med Östra hälso- och sjukvårdsnämnden i arbete för social hållbarhet. Syftet med arbetet var att utveckla en samverkansmodell mellan skola och socialtjänst för att minska skolfrånvaron och att arbeta med den psykosociala miljön för eleverna. Projektet *Bra uppväxtvillkor i Karlsborg* genomfördes under 2016 och utifrån projektets utvecklingsområde initierade folkhälsorådet under slutet av år 2016 processen för ett samordnat föräldraskapsstöd i kommunen. Under 2017 har processen varit fokuserad på att kartlägga vilka metoder som kan vara aktuella samt påbörja utbilda personalen i dessa. En annan viktig bit har varit informationen till invånarna och utformningen av en webbportal för det stöd kommunen erbjuder. Denna process kommer fortgå även 2018.

Det är väl känt att en god munhälsa grundläggs i tidig ålder och det finns en tydlig relation mellan barns munhälsa och familjens levnadsvanor. Folkvandvärden (FTV) ser en vinst i samverkan med andra arenor gällande folkhälsan. En sådan arena är familjecentraler (FC) där kommun och region samverkar samt barnhälsovården (BHV). Under 2016 inleddes en process tillsammans med FTV, FC och BHV, där FTV nu ses som en femte samarbetspartner i FC. Syftet är att utforma en samverkansmodell mellan BHV, FC och FTV för att bevara det friska friskt samt vid behov identifiera individer som löper risk att utveckla en kariessjukdom. I detta koncept integreras FTV:s resurs i FC:s verksamhet. Processen har fortgått under 2017 och kommer utvecklas under 2018.

Stödja processen Hälsofrämjande skolutveckling för att främja fullföljda studier

Miljön i skolan ska syfta till att långsiktigt främja barn och ungas fysiska och psykiska hälsa. Målet är att den personal som arbetar med och möter barn och ungdomar i vår kommun ska bemöta dem med ett helhetsperspektiv på hälsa. Från och med 2016 samverkar folkhälsorådet och barn- och utbildningsförvaltningen för att främja barn och ungas hälsa med skolan som arena och därigenom medverka till fullföljda studier. Arbetet utgår från de utvecklingsområde projektet *Fullföljda studier* i Skaraborg beskriver i kartläggningsrapporten. Under året har det arbete med extra anpassningar fortsatt och en webbportal är under framtagande. En process för ny struktur på föräldramöte har pågått under 2017, justering och fortsatt implementering kommer ske under 2018. Arbetet innefattar förmedling och dialog kring viktiga faktorer för hälsa och fullföljd studiegång till föräldrar/vårdnadshavare, där skolan samverkar med elevhälsa, bibliotek, fritidsgård och studie- och yrkesvägledare. Det handlar bland annat om vikten av att läsa, kost, motion, vila, sömn, gränssättning mm.

I återkommande rapporter om barn och ungas psykiska hälsa noteras att den psykiska ohälsan ökar och detta är som mest påtagligt bland äldre ungdomar och särskilt flickor. Samtidigt är det viktigt att lyfta fram att det idag finns

psykologisk forskning och kunskap som visar hur den psykiska ohälsan kan motverkas. Studier visar också på ett dubbelriktat samband mellan lärande och psykisk hälsa där godkända skolresultat är en stark skyddsfaktor för elevernas framtida mående samtidigt som elever drabbade av psykisk ohälsa kan påverka skolgången negativt. Två stora utmaningar för skolornas elevhälsa har varit att utforma ett förebyggande arbete för att kunna stödja elever i att bemöta eller förhindra uppkomst av psykisk ohälsa samt att utforma hälsofrämjande insatser som syftar till att elever utvecklar eller bibehåller psykisk hälsa. För detta arbete har Karlsborgs kommun ansökt och beviljats samverkan med Östra hälso- och sjukvårdsnämnden under 2017–2019. Syftet med projektet är att elevhälsoteam och skolpersonal med stöd av högstadielävernas involvering och inflytande tillsammans skapar ett upplägg för hälsofrämjande och förebyggande insatser för psykisk hälsa och ohälsa där skolan möter eleverna på deras villkor. Folkhälsostrategien ingår i styrgruppen för projektet och höstens arbete har bestått i planerings- och förberedelsearbete inför enkät till eleverna.

I arbetet för inkluderande lärmiljöer har två skolor; Mölltorpskolan och Forsvik friskola, under 2017 börjat använda sig av verktyget *Tryselprogrammet*. Det är ett verktyg som medverkar till ökad fysisk aktivitet, trygghet och struktur på rasterna. Programmet involverar eleverna i arbetet som också fungerar som förebyggande i relation till konflikter, kränkningar och mobbing.

Hälsofrämjande skolutveckling är en del av det drogförebyggande arbetet. Studier av skolmiljö visar att en välstrukturerad undervisning, där eleverna upplever att de kan påverka sin situation i skolan, minskar risken för skolmisslyckanden och utagerande problem. Detta leder också till minskad konsumtion av droger. Unga behöver också kunskap om droger för att stärka sin förmåga att ta ställning, genomskåda myter och värdera olika budskap i media, på nätet och i ungdomsgrupper. En process om det drogförebyggande arbetet inleddes under hösten 2017 med bland annat elevhälsan och fritidsgårdens personal. En del i denna process var att åter sammankalla den grupp som arbetat förebyggande i frågorna *Karlsborgs samverkan kring ungdomar (KSU)* där skola, elevhälsa, fritidsgården, socialtjänsten och ungdomsmottagningen samverkar.

Stödjande processer som skapar förutsättningar för delaktighet och inflytande

Viktiga folkhälsofrågor ryms inom barnkonventionsområdet och därför samverkar folkhälsorådet med kommunens barnrättsombud i dessa frågor. I ett samarbete mellan kommunerna Tidaholm, Hjo, Tibro och Karlsborg genomfördes en konferens på Inredia i Tibro den 3 mars 2017, där kommunledningarna från respektive kommun deltog. Under dagen förmedlades fakta och man arbetade med frågeställningar kring vad det innebär för kommunen när konventionen blir lag och hur man kan ta sig an detta arbete. Under våren deltog folkhälsostrategen i det fortsatta planeringsarbetet tillsammans med barnrättsombudet.

Folkhälsorådet stödjer projektet *Hälsosam livsstil* inom LSS verksamheten i Karlsborg. Projektet pågår under 2016–2018. Målet är att individen får ökad delaktighet och inflytande i sitt dagliga liv kring mat och rörelse och att de därigenom upplever bättre hälsa och livskvalitet. Syftet är ökad delaktighet samt att motivera till hälsosammare livsstil gällande kost och motion. Utbildningsinsatser till personalen har skett och aktiviteter tillsammans med deltagare inom LSS-verksamheten har genomförts.

Stödjande processer som skapar förutsättningar för ett hälsosamt äldre

Träffpunkter, dagverksamheter och verksamhet via anhörigsamordnare samt Närhälsan och Folkvandervård är viktiga arenor i arbetet för att skapa förutsättningar för ett hälsosamt äldre. Under hösten 2016 startade ett utvecklingsarbete på träffpunkterna som folkhälsorådet har samordnat och stöttat. Nya samverkanspartners är Folkvandervården och samverkan med Närhälsans vårdcentral har inletts under 2017.

IDROTT FÖR ALLA

EQ

Årets resultat

Folkhälsorådets budget samfinansieras av Karlsborgs kommun och Östra hälso- och sjukvårdsnämnden. Folkhälsorådets budget är 201 660 kr för år 2017. Av årets budget återstår 968 kronor.

	Bokslut 2017	Budget 2017	Avvikelse
Verksamhetens kostnader			
Goda livsvillkor	120 618 kr	121 160 kr	542 kr
Hälsofrämjande livsmiljöer och levnadsvanor	70 158 kr	70 000 kr	-158 kr
ANDTS	6 500 kr	6 000 kr	0 kr
Övriga kostnader	3 327 kr	4 000 kr	3 416 kr
Justeringspost invånare ¹		340 kr	-340 kr
Årets resultat (avrundat)	200 692 kr	202 000 kr	968 kr

¹Huvudmännen har finansierat folkhälsorådets budget med 15 kr/innevånare vilket innebär 100 830 kr från respektive huvudman. Totalt 201 660 kr.

